

Valmennuskurssit – välttämätön paha vai jotain muuta?

- ketkä osallistuvat valmennuskurssille ja miksi?

Sakari Ahola, Rita Asplund & Pekka Vanhala

1. Johdanto

Korkeakouluopintojen nopeuttaminen on ollut pitkään yksi korkeakoulupolitiikan keskeinen tavoite. Tähän kuuluu yhtäältä uusien ylioppilaiden ja muiden ns. ensikertalaisten koulutukseen pääsyn nopeuttaminen ja toisaalta opintoaikojen lyhentäminen. Todellisuutta ovat kuitenkin lukuisten työryhmien työstä ja erinäisistä uudistuksista huolimatta edelleen korkeakouluopintojen pitkittyminen ja eurooppalaisessa vertailussa liian iäkkäinä valmistuvat opiskelijat. (Ahola 2012; OPM 2010; OKM 2012.)

Yhtenä työkaluna opintojen vauhdittamisessa ovat olleet korkeakoulujen opiskelijavalinnat ja niiden kehittäminen. Jo 2000-luvun alussa alkaneen pitkään kestäneen kehittämistyön (esim. Ahola 2004) tuloksena saatiin aikaan yliopistojen sähköinen yhteishakujärjestelmä, joka otettiin käyttöön syksyllä 2009. Ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen sähköiset hakujärjestelmät puolestaan yhdistettiin vuonna 2015 (SA 293/2014). Samalla opiskelijavalintojen sääntelyä on muutettu ja yhtenäistetty korkeakoulusektoreiden välillä tavoitteena nopeuttaa opintoihin sijoittumista (SA 558/2009; SA 932/2014).

Itse opiskelijavalintoja puolestaan on haluttu keventää ja yksinkertaistaa sekä lisätä ylioppilastodistuksen painoarvoa valinnoissa (puhutaan todistusvalintaan siirtymisestä, ks. esim. Ahola 2016). Tavoitteina on niin ikään ollut valintayhteistyön lisääminen ja suurempiin valintayksiköihin siirtyminen. (OPM 2010; OKM 2016.) Opiskelijavalinnat kuuluvat kuitenkin edelleen korkeakoulujen autonomian piiriin, ja eteneminen on ollut kovin hidasta.

Todistusvalintaan siirtymisen yhtenä perusteluna on käytetty sitä, että näin voitaisiin vähentää ongelmallisiksi ja eriarvoistaviksi koettujen maksullisten valmennuskurssien merkitystä koulutukseen hakeutumisessa ja koulutuspaikan saamisessa. Kaupalliset valmennuskurssit ovat kasvava bisnes, ja sellaisilla aloilla kuten esimerkiksi kauppatiede, lääketiede ja oikeustiede niistä on tullut merkittävä osa koulutukseen hakeutumista ja opiskelijavalintoihin valmentautumista (Kosunen, Haltia & Jokila 2015). Yleisessä keskustelussa esitetään, että näille aloille pääseminen

suorastaan edellyttää valmennuskurssin käymistä. Tätä mielikuvaa ylläpitää joidenkin valmennusyritysten mainonta, joka lupaa lähes varman sisäänpääsyn (esim. HS 2012).

Viimeisimmän Eurostudent-kyselyn mukaan oikeustieteen opiskelijoista 55 prosenttia oli käynyt valmennuskurssin. Lääketieteessä ja kauppatieteissä osuudet olivat 50 ja 38 prosenttia (OKM 2014, 18). Valmennuskursseille osallistumista ja niiden vaikutuksia on kuitenkin tutkittu varsin vähän. Esimerkiksi Aholan ja Nurmen (1988, 85-87) tutkimuksessa valmennuskurssin käymisellä havaittiin selvä vaikutus koulutuspaikan saamiseen. Ensinnäkin perheen korkea koulutuspääoma liki kaksinkertaisti valmennuskurssin käymisen todennäköisyyden ja valmennuskurssi – muista analyyseissä mukana olleista muuttujista riippumatta – kaksinkertaisti sisäänpääsymahdollisuuden. Myös toisen, kauppatieteen valintoja koskeneen tutkimuksen mukaan valmennuskurssin käyneillä oli muihin verrattuna 2,5-kertainen mahdollisuus saada opiskelupaikka. Tekijät kuitenkin kysyvät, hyödyttääkö valmennuskurssin käyminen eniten juuri niitä, joilla muutoinkin on esimerkiksi taustansa mukaan periaatteessa paremmat pääsymahdollisuudet (Ahola & Kokko 2001).

Keskustelua valmennuskurssien eriarvoistavasta vaikutuksesta on käyty myös analysoimalla kurssitarjontaa (Kosunen, Haltia & Jokila 2015). Vaikka ilmaistakin valmennusta on saatavilla, on kurssitarjonta kuitenkin painottunut niin, että valmennukseen osallistuminen vaatii sekä ajan että rahan investoimista – kalleimmat kurssit maksavat tuhansia euroja ja sisältävät satoja tunteja kontaktiopetusta. Hieman halvemmalla pääsee, jos ostaa itseopiskelupaketin. Kosunen ja kumppaneiden mukaan on selvää, että valmennuskurssimarkkinat ovat muodostuneet kiinteäksi osaksi korkeakouluihin pyrkimistä. He eivät kuitenkaan näe, että todistusvalintaan siirtyminen vähentäisi valmennuskurssien merkitystä, ne vain siirtyisivät osaksi ylioppilasvalmennusta (Kosunen, Haltia & Jokila 2015, 345; vrt. OPM 2010, 33).

Tässä artikkelissa kysymme, ketkä osallistuvat valmennuskursseille ja miksi. Aineisto on kerätty osana Valtioneuvoston kanslian tutkimus- ja selvitystoimintaan (ks. tietokayttoon.fi) kuuluvaa hanketta Opiskelijavalinnat ja korkeakouluopintojen nopeuttaminen. Kyselyn kohderyhmästä ja toteuttamisesta tarkemmin seuraavassa luvussa. Siitä miksi valmennuskursseille osallistutaan – tai ei osallistuta – voidaan alustavasti päätellä myös jotain siitä, olisiko niille vaihtoehtoa.

Tarkoituksemme on palata asiaan myöhemmin, kun saamme analysoitua tiedot siitä, ketkä hakijoista saivat koulutuspaikan. Tällöin kysymystä valmennuskurssien tarpeellisuudesta ja välttämättömyydestä on tarkoitus täydentää hakijoiden omilla näkemyksillä opiskelijavalintojen järjestämisestä ja valmennuskurssien roolista osana valintoja.

2. Kyselyn toteuttaminen

Tutkimuksemme perusr ryhmän muodostavat korkeakoulujen kevään 2016 yhteishakuun osallistuneet. Itse kysely suunnattiin kaikille niille hakijoille, jotka ilmoittivat kasvatus-, kauppaa-, lääke- tai oikeustieteiden opintopaikan olevan heidän ensisijainen hakukohteensa. Näiden hakijoiden perustiedot meille toimitti Opetushallitus. Alat on valittu sen perusteella, että ne ovat vaikeapääsyisiä. Lisäksi etenkin kauppaa-, lääke- ja oikeustieteeseen hakevien tiedetään usein osallistuvan valintakokeeseen valmentaville kursseille. Kasvatustieteisiin hakevat ovat mukana lähinnä eräänlaisena vertailuryhmänä, joskin valmennuskursseille osallistuminen on suhteellisen yleistä myös heidän keskuudessaan (OKM 2014).

Kysely lähetettiin yhteensä 26 005 hakijalle, joiden äidinkieli on joko suomi tai ruotsi (muunkielisten hakijoiden osuus oli hyvin pieni, alle 4 % kyselyn kohderyhmästä). Vastausprosentit jäivät valitettavan alhaisiksi. Parhaiten kyselyyn vastasivat ensisijaisesti lääketieteen opiskelupaikkaa hakeneet (31,2 %) ja heikoimmin ensisijaisesti kauppatieteen opiskelupaikkaa hakeneet (17,7 %). Vastaamattomuuteen vaikutti mitä ilmeisimmin kyselyn ajoitus: kysely lähetettiin hakijoille heti alan valintakokeen jälkeen, jolloin monella oli jo varmaan ”takki tyhjä” pitkän ja raskaan hakurumban päätyttyä. Moni oli saattanut myös jo lähteä ansaitulle lomalle, eikä aktiivisesti seurannut sitä sähköpostiaan, johon valintojen tulokset tulisivat vasta heinäkuun alussa. Ajoitus tuli siitä, että halusimme hakijoiden arviot valintakokeen onnistumisesta ja valmennuskurssin vaikutuksesta valintakoemenestykseen. Toisaalta – vaikka tätä yritimme saatekirjeessä erityisesti painottaa – kyselyyn vastaamatta jättäneiden ryhmässä ovat todennäköisesti yliedustettuina ne, jotka eivät osallistuneet valmennuskursseille.

Vertailtaessa kyselyyn vastanneiden ja vastaamatta jättäneiden taustaominaisuuksia nousevat esille lähinnä kaksi tekijää. Ensinnäkin naiset ovat kauttaaltaan vastanneet kyselyyn miehiä ahkerammin. Toiseksi alle 20-vuotiaat hakijat ovat kaikkien neljän alan kohdalla vastanneet kyselyyn vanhempia ikäluokkia hieman useammin. Toisin sanoen, naiset ja ensi kertaa opiskelupaikkaa hakeneet ovat kyselyyn vastanneiden joukossa jossain määrin yliedustettuina. Muiden taustatekijöiden kuten äidinkielen ja asuinalueen suhteen ei ole nähtävissä selkeitä eroja koko kohderyhmän ja kyselyyn vastanneiden jakaumissa.

3. Ketkä osallistuvat?

Valmennuskursseille osallistuminen vaihtelee melkoisesti tarkastelluilla koulutusaloilla. Kyselyyn vastanneista kaikkein yleisimmin valmennuskursseille osallistuivat¹ oikeustieteeseen pyrkivät (65 %) ja toiseksi vilkkaimmin kauppatieteiden opiskelupaikkaa hakeneet (54 %). Lääketieteen hakijoista kurssille oli osallistunut vajaa puolet (47 %) mutta kasvatustieteiden opiskelupaikkaa hakeneista vain noin kolmannes.

Liitetaulukossa valmennuskurssille osallistumista on tarkasteltu joidenkin keskeisten taustamuuttujien suhteen. Siitä nähdään, että kasvatustieteiden hakijoista naiset olivat osallistuneet miehiä useammin. Kauppa- tai lääketieteeseen hakijoilla sukupuolieroja ei ollut.

Iän mukaan tarkasteltuna valmennuskurssille osallistuminen on yleisintä 20–24-vuotiaiden ryhmässä, jossa osallistuneita on 47–74 prosenttia. Tätä vanhemmat osallistuvat selvästi harvemmin samoin kuin 18–19-vuotiaat. Ikään liittyy myös se, että vanhemmilla on jo joku aiempi korkeakoulututkinto taustallaan, mikä entisestään vähentää halua ja tarvetta osallistua valmennuskurssille. Esimerkiksi kauppatieteiden hakijoista, joilla oli korkeakoulututkinto, vain 17 % oli osallistunut valmennuskurssille, mutta niistä, joilla aiempaa tutkintoa ei ollut, yli puolet (54 %) oli osallistunut.

Yksi silmiin pistävä havainto on myös se, että aiemmin valmennuskursseille osallistuneet hakijat ovat muita huomattavasti todennäköisemmin osallistuneet pääsykokeeseen valmentavalle kurssille myös kyselyä edeltäneen vuoden aikana. Mutta tämä ei koske mitään tahansa aiempaa valmennuskurssia käyneitä vaan nimenomaan niitä, jotka ovat aiemmin käyneet saman alan kurssin: lähes 80 prosenttia aiemmin saman alan valmennuskurssin käyneistä oli osallistunut myös kyselyvuonna, lukuun ottamatta lääketieteeseen pyrkiviä, joiden kohdalla vastaava osuus oli runsaat puolet.

Valmennuskurssien tarjonnan katsotaan lisäävän alueellista epätasa-arvoa (OKM 2016). Tämä näkyy käyttämässämme karkeassa luokituksessa erityisesti lääke- ja oikeustieteeseen hakeneiden kohdalla. Heistä Uudellamaalla asuvat ovat osallistuneet valmennuskurssille jonkin verran muita useammin.

Kuten edellä mainituissa aikaisemmissa tutkimuksissa, vanhempien koulutuksella on huomattavaa vaikutusta valmennuskurssille osallistumiseen: koulutusala riippumatta korkeasti koulutettujen

¹ Tarkasti ottaen kysyttiin kyselyä edeltäneen vuoden aikana valmennuskursseille osallistumista.

lapset osallistuvat kurssille matalasti koulutettujen lapsia selvästi todennäköisemmin. Suurin tämä ero on kauppatieteeseen pyrkivien ryhmässä ja pienin kasvatustieteiden opiskelupaikkaa hakeneilla.

Koulumenestys² vaikuttaa valmennuskurssille osallistumiseen vain kasvatustieteen hakijoiden kohdalla. Yksi selitys siihen, että koulumenestyksen vaikutus on vähäinen, on kohdejoukon kaiken kaikkiaan omasta mielestään hyvä koulumenestys. Yliopistokoulutuksen hakijoiksi näyttää siis valikoituvan enimmäkseen koulussa hyvin menestyneitä.

Kysymys koulumenestyksen vaikutuksesta on teoreettisesti mielenkiintoinen, varsinkin kun siitä ei ole aikaisempaa tutkimustietoa. Se sen sijaan tiedetään hyvin, että sosiaalinen tausta vaikuttaa koulumenestykseen. Vaikutus on suurin peruskouluvaiheessa ja vähenee sitten – valikoitumisen edetessä – kun siirrytään ylemmille koulutusasteille (Boudon 1974; Ahola 1995; Nori 2011; Albæk ym. 2015; Välijärvi ym. 2015). Asiasta voidaan esittää kaksi erilaista hypoteesia. Toisen mukaan koulussa heikommin menestyneet menevät valmennuskurssille pärjätäkseen valintakokeessa mahdollisimman hyvin, koska heidän lähtöpisteensä ovat heikot. Toisen mukaan koulumenestyksellä ei ole omaa vaikutusta, vaan hyvin koulutettujen jälkeläiset osallistuvat valmennuskurssille muita useammin koulumenestyksestä riippumatta.

Tuloksemme näyttäisivät tukevan lähinnä jälkimmäistä hypoteesia. Ensinnäkin, kaikilla aloilla korkeasti koulutettujen vanhempien lapset raportoivat menestyneensä koulussa muita paremmin. Erityisen selvä yhteys on lääke- ja oikeustieteen hakijoilla. Niistä oikeustieteen hakijoista, joiden vanhemmilla on korkea koulutus, 30 prosenttia oli menestynyt koulussa erinomaisesti. Mikäli vanhemmilla oli korkeintaan toisen asteen koulutus, erinomaisesti menestyneitä oli vain viidennes. Lääketieteen hakijat ovat oman arvionsa mukaan menestyneet koulussa keskimäärin hieman paremmin, ja heillä vastaavat osuudet olivat 45 ja 30 prosenttia.

Kun vanhempien koulutus vakioidaan, ei koulumenestyksellä ole kasvatustiedettä lukuun ottamatta yhteyttä valmennuskurssille osallistumiseen. Kasvatustieteen hakijoista valmennuskurssille osallistuneita oli koulumenestyksen mukaan seuraavasti: tyydyttävästi menestyneet 39 prosenttia, hyvin menestyneet 32 prosenttia ja erinomaisesti menestyneet 23 prosenttia. Kasvatustieteen hakijat näyttäisivät siis muita enemmän peilaavan osallistumispäätöstään suhteessa omaan koulumenestykseensä. Muilla aloilla korkeasti koulutetusta perheestä tulevat osallistuvat valmennuskursseille useammin koulumenestyksestään riippumatta.

² Vastaajat arvioivat omaa koulumenestystään viisiportaisella asteikolla erinomainen – välttävä. Vastaukset painottuivat vahvasti kahteen ”korkeimpaan” luokkaan.

3. Miksi valmennuskursseille osallistutaan?

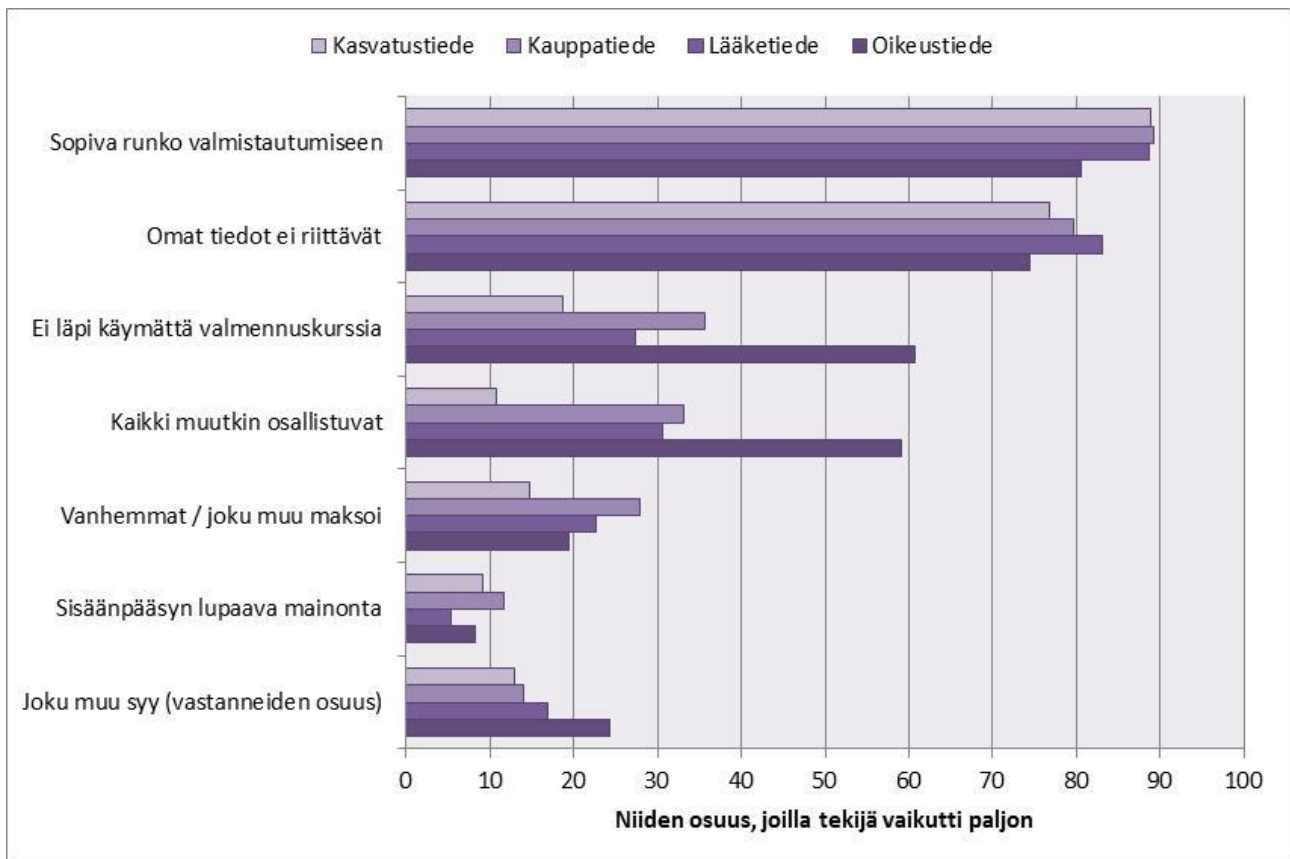
Kyselyssä vastaajalla oli tarjolla yhteensä kuusi valmista vaihtoehtoa siitä, miksi hän osallistui pääsykokeeseen valmentavalle kurssille. Vaihtoehtoihin vastattiin viisiportaisella asteikolla välillä ”ei vaikuttanut lainkaan” – ”vaikutti paljon”. Lisäksi kysymyksen lopussa oli mahdollisuus antaa vapaamuotoinen vastaus osallistumiseen vaikuttavista seikoista. Tätä mahdollisuutta hyödynsi noin neljännes oikeustieteen pääsykokeeseen valmentavalle kurssille osallistuneista, kasvatustieteiden valmennuskurssin käyneistä vain runsaat kymmenen prosenttia. Avovastauksessaan vastaaja usein kuvaili tarkemmin jotain merkitsemistään valmiiksi annetuista syistä. Tämän rinnalla nostettiin esille muun muassa koetilanteen harjoittelu, itseopiskelun vaikeus ja kurssikavereiden tuki.

Se, että valmennuskurssi tarjosi sopivan rungon pääsykokeeseen valmistautumiseen, on eniten kurssille osallistumiseen vaikuttanut syy (kuvio 1). Lähes 90 prosenttia kasvatustieteiden, kauppa- ja lääketieteeseen hakeneista ilmoitti syyn vaikuttaneen paljon tai erittäin paljon. Oikeustieteeseen pyrkivillä vastaava osuus on 80 prosenttia. Se, ettei kokenut omia tietoja riittäviksi, ja siksi ajatteli kurssista olevan hyötyä, nousee toiselle sijalle. Myös tämän syyn kohdalla on kaikkien alojen välillä varsin pieniä eroja (alasta riippumatta noin 75–85 % valmennuskurssin käyneistä ilmoittaa tämän syyn vaikuttaneen paljon tai erittäin paljon osallistumispäätökseen).

Selvästi vähemmän ovat vaikuttaneet sellaiset syyt, joiden voidaan katsoa heijastavan hakijoiden keskuudessa valitsevia käsityksiä: (1) hakija oli kuullut, ettei valintakokeista pääse läpi käymättä valmennuskurssia ja (2) valmennuskurssille on pakko osallistua, koska lähes kaikki muutkin osallistuvat. Tällaiset syyt näyttävät vaikuttavan ensisijaisesti oikeustieteeseen hakevien käyttäytymiseen (heistä noin 60 % ilmoitti näiden syiden vaikuttaneen paljon tai erittäin paljon heidän osallistumispäätökseensä). Kolmelle muulle alalle pyrkivillä näillä syillä on selvästi pienempi vaikutus (enintään noin kolmannes valmennuskurssin käyneistä ilmoitti tällaisten asioiden vaikuttaneen heidän osallistumiseensa; kasvatustieteisiin hakeneilla osuus jäi alle 20 prosentin). Vähiten valmennuskurssille osallistumiseen vaikutti se, että vanhemmat tai joku sukulainen maksoi kurssin (enintään noin neljänneksen kohdalla), ja se, että valmennuskurssin järjestäjältä oli saatu lähes varmaa sisäänpääsyä lupaava mainonta (tämä syy vaikutti paljon enimmillään joka kymmenennen valmennuskurssin käyneen kohdalla).

Valmennuskurssille osallistumisen syyt ovat siis vahvasti hakijan omaan osaamiseen ja oppimiseen liittyviä. Kurssilta haetaan paitsi käytännön vinkkejä valintakokeesta selviytymiseen myös sosiaalista tukea ja vertaistukea oppimiseen. Kurssi rytmittää opiskelua ja tarjoaa kurinalaisen oppimisympäristön. Koulutuspaikoista käytävän kovan kilpailun aiheuttama ”pakko” on

oikeustieteen hakijoita lukuun ottamatta vähäisemmässä roolissa, joskin se muillakin aloilla tunnustetaan.

Kuvio 1. Valmennuskurssille osallistumisen syyt

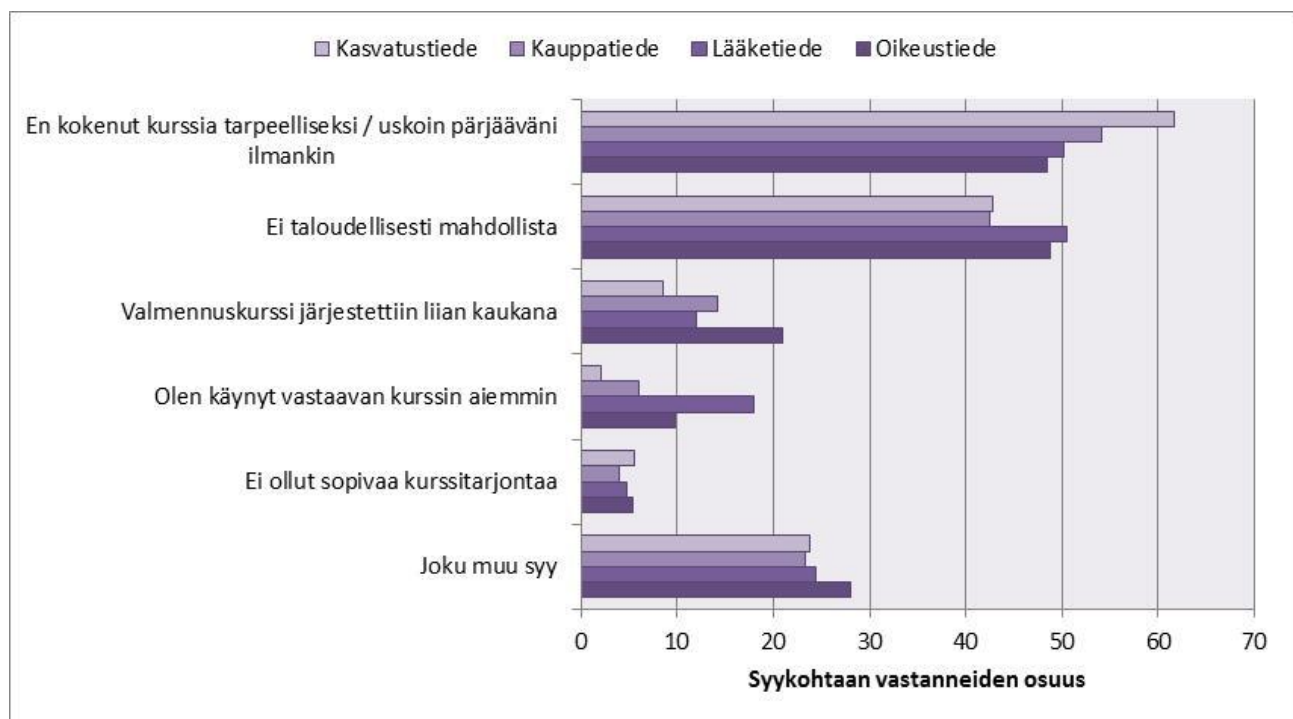
4. Mitkä ovat osallistumattomuuden syyt?

Kyselyssä osallistumattomuuden syitä kysyttiin valmiilla vaihtoehdoilla, joista vastaaja saattoi valita useamman syyn. Lisäksi avovastauksessa sai kertoa muita osallistumattomuuteen vaikuttaneita syitä.

Kaksi syytä oli selvästi ylitse muiden. Yhtäältä se, että ei pitänyt osallistumista tarpeellisena, koska uskoi pärjäävänsä muutenkin. Muita aloja selvemmin tämä korostuu kasvatustieteen hakijoiden vastauksissa (kuvio 2). Toinen paljon vastauksia kerännyt syy oli se, että osallistuminen ei ollut taloudellisesti mahdollista. Tämä syy on hieman muita tärkeämpi oikeus- ja lääketieteen hakijoilla; näiden alojen kurssit voivatkin olla sangen tyriitä (Kosunen, Haltia & Jokila 2015). Alasta riippumatta noin neljännes vastanneista oli rastittanut molemmat syyt. Vähemmän mainintoja keräsivät kurssien järjestämiseen liittyvät seikat: kurssi oli joko liian kaukana tai sopivaa tarjontaa

ei ollut. Joillakin, erityisesti lääketieteen hakijoilla, syynä oli se, että he olivat käyneet kurssin jo aiemmin. Reilu viidennes vastaajista luetteli myös muita syitä. Selvästi yleisin muu syy liittyi siihen, ettei hakijalla ollut aikaa tai mahdollisuuksia eri syistä osallistua valmennukseen. Noin kaksi viidestä muusta syystä voidaan luokitella tähän ryhmään. Toinen mainitsemisen arvoinen muihin syihin kuuluva ryhmä (noin 15 %) on se, että ei haettu tosissaan, tultiin lähinnä katsomaan kysymykset ja kokeilemaan. Muutama mainitsee tässä ryhmässä myös pakkohaun. Periaatteellisista syistä, jotka liittyivät esimerkiksi valmennuskurssien tasa-arvo-ongelmaan, osallistumatta jätti vajaa kymmenes muita syitä maininneista. Kuten osallistumisen muiden syiden kohdalla myös osallistumattomuuden muissa syissä oli paljon samoja asioita tarkemmin tai toisin sanoin kerrottuna, jotka sisältyivät valmiisiin vaihtoehtoihin.

Osallistumattomuuden syissä korostuu siis tietty kaksinaisuus. Yhtäällä ovat ne, jotka kokivat pärjäävänsä muutenkin. He olivat arvatenkin menestyneet koulussa muita paremmin. Toisaalta ovat ne, joilla ei ollut mahdollisuuksia osallistua joko taloudellisista syistä tai siksi, että kurssi järjestettiin liian kaukana, mihin liittyi niin ikään taloudellisia kustannuksia.

Kuvio 2. Syyt, miksi ei osallistunut valmennuskurssille

5. Alustavia johtopäätöksiä

Kyselytulosten mukaan vanhempien koulutus vaikuttaa valmennuskurssille osallistumiseen. Ero on ääripäiden (korkeasti koulutetut vanhemmat vs. korkeintaan alemman keskiasteen suorittaneet) välillä suurimmillaan kauppatieteessä 20 prosenttiyksikköä. Kasvatustieteessä ero on puolet pienempi. Tätä voidaan pitää tasa-arvon näkökulmasta samanlaisena ongelmana kuin korkeakoulutukseen valikoitumista ylipäättään. Valmennuskursseille osallistuvat siis muita useammin ne, jotka muutoinkin ovat todennäköisimmin korkeakouluopintoihin valikoituvia.

Myös se, että noin puolet ei-osallistuneista piti yhtenä syynä sitä, ettei osallistuminen ollut taloudellisesti mahdollista, kertoo valmennuskurssitoimintaan sisältyvistä epätasa-arvoistavista elementeistä. Toinen osallistumattomuuden tärkeä syy on usko pärjäämiseen muutoinkin. Tämä on tavallaan luonnollista, kun on ylipäättään lähdetty korkeakoulupaikkaa hakemaan. Syy on myös valittu sitä todennäköisemmin, mitä parempi hakijan koulumenestys on ollut. Toisaalta koulumenestys on yhteydessä vanhempien koulutustasoon, eli koulutuspaikkaa ovat valmennuskurssia hyödyntäneiden ohella kärkkymässä ne ”hyväosaiset”, jotka luottavat omiin kykyihinsä.

Oppimisen näkökulmasta valmennuskursseilla ei kuitenkaan ole pelkästään eriarvoisuutta lisääviä vaikutuksia. Tähän viittaavat osallistumisen vahvasti oppimislähtöiset syyt. Se, että koki omat tietonsa heikoiksi ja että katsoi valmennuskurssin tarjoavan sopivaa apua valintakokeisiin valmistautumiseen, olivat valtaosalla tärkeitä osallistumissyitä. Kaikille ei valintakokeisiin omin päin valmistautuminen sovi tai riitä, ja heille valmennuskurssit voivat antaa monenlaista tukea omaan oppimiseen. Toisaalta tällaista tukea voi myös saada muualta kuin maksullisilta valmennuskursseilta.

Mikä on valmennuskurssin merkitys koulutuspaikan saamisessa, selviää myöhemmin. Kyselyyn vastanneiden arviot omasta valintakoemenestyksestään antavat kuitenkin jo viitteitä siitä, että valmennuskurssilla on vaikutusta. Kyselyssä valmennuskurssille osallistuneet nimittäin arvioivat valintakoemenestyksensä selvästi paremmaksi kuin ei-osallistuneet.

Lähteet:

Ahola, S. 1995. Eliitin yliopistosta massojen korkeakoulutukseen. Korkeakoulutuksen muuttuva asema yhteiskunnallisen valikoinnin järjestelmänä. Koulutussosiologian tutkimuskeskuksen raportteja 30. Turku: Turun yliopisto.

Ahola S. 2004. Yhteishausta yhteisvalintaan. Yliopistojen opiskelijavalintojen kehittäminen. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2004:9. Helsinki: Yliopistopaino.

Ahola, S. 2012. Yliopisto-opintojen pitkittyminen korkeakoulupoliittisena ongelmana. Teoksessa H. Aittola ja T. Saarinen (toim.) Kannattaako korkeakoulutus. Artikkelikokoelma Korkeakoulututkimuksen XI kansallisesta symposiumista 22.-23.8.2011. Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Ahola 2016. Miksi korkeakouluihin sijoittuminen on niin hidasta. Tietokäyttöön blogi.

http://tietokayttoon.fi/ajankohtaista/blogi/-/blogs/miksi-korkeakouluihin-sijoittuminen-on-niin-hidasta-?_33

Ahola, S. & Nurmi, J. 1998. Koulutusväylät, työmarkkinat ja valikoituminen. Opetusministeriö. Koulutus- ja tiedepolitiikan osaston julkaisusarja 54. Helsinki.

Ahola, S. & Kokko, A. 2001. Finding the Best Possible Students: student selection and its problems in the field of business. *Journal of Higher Education Policy and Management* 23(2), 191 – 203.

Boudon, R. 1974. Education, opportunity and social inequality. New York: John Wiley & Sons.

Karsten Albæk, Rita Asplund, Erling Barth, Lena Lindahl, Kristine von Simson & Pekka Vanhala (2015). Youth unemployment and inactivity. A comparison of school-to-work transitions and labour market outcomes in four Nordic countries. *Nordic Council of Ministers, TemaNord 2015:548*, Copenhagen. http://www.norden-ilibrary.org/education/youth-unemployment-and-inactivity/introduction_9789289342308-1-en

Kosunen, S., Haltija, N. & Jokila, S. 2015. Valmennuskurssit ja mahdollisuuksien tasa-arvo yliopistokoulutukseen hakeutumisessa. *Kasvatus* 46(4), 334-348.

HS 2012. Valmennuskurssit rapauttavat koulutuksen tasa-arvoa. HS 13.3.2012.

<http://www.hs.fi/paivanlehti/arkisto/Valmennuskurssit+rapauttavat+koulutuksen+tasa-arvoa/aaHS20120313SI1MP01fmj>

Nori, H. 2011. Keille yliopiston portit avautuvat? Tutkimus suomalaisiin yliopistoihin ja eri tieteenaloille valikoitumisesta 2000-luvun alussa. Turku: Painosalama Oy.

OKM 2012. Koulutus ja tutkimus vuosina 2011–2016. Kehittämissuunnitelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:1. Helsinki.

<http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2012/liitteet/okm01.pdf>.

OKM 2014. Opiskelijatutkimus 2014. Korkeakouluopiskelijoiden toimeentulo ja opiskelu. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2014:10.

<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2014/liitteet/okm10.pdf>

OKM 2016. Valmiina valintoihin. Ylioppilastutkinnon parempi hyödyntäminen korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016:37.

<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2016/liitteet/okm37.pdf>

OPM 2010. Ei paikoillanne, vaan valmiit, hep! Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:11. Helsinki. <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2010/liitteet/tr11.pdf>

SA 558/2009. Yliopistolaki. Finlex.

SA 293/2014. Valtioneuvoston asetus korkeakoulujen yhteishausta. Finlex.

SA 932/2014. Ammattikorkeakoululaki. Finlex.

Väljærvi ym. 2015. Millä eväillä osaaminen uuteen nousuun. PISA 2012 tutkimustuloksia. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2015:6.

<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2015/liitteet/okm6.pdf>

Liitetaulukko. Valmennuskurssille osallistuminen (%) eri taustamuuttujien mukaan.

	Kasvatustiede	Kauppatiede	Lääketeide	Oikeustiede
Sukupuoli				
Miehet	24,5	53,7	46,1	59,7
Naiset	34,9	54,0	47,6	66,8
Ikäryhmä				
18-19	21,6	48,9	45,7	68,8
20-24	46,9	63,9	53,2	74,2
25-vuotiaat ja vanhemmat	20,0	19,3	34,4	43,6
Aiempi korkeakoulututkinto				
Ei ole	36,3	56,0	49,3	68,5
On	18,4	17,4	32,8	41,2
Asuinkunnan alue				
Uusimaa	32,9	64,8	53,3	71,8
Varsinais-Suomi	37,5	57,1	46,5	61,9
Pirkanmaa	31,4	48,3	43,0	66,7
Pohjois-Pohjanmaa	33,1	51,0	41,5	47,2
Muut	33,8	42,1	44,5	56,3
Vanhempien koulutus				
Matala koulutus (ISCED ≤ 3)	27,1	42,2	38,4	55,9
Eriasteinen koulutus	36,0	48,6	41,4	61,7
Korkea koulutus (ISCED 5, 6, 7, 8)	38,4	62,4	54,6	72,8
Aiempi osallistuminen valmennuskurssille				
Ei ole osallistunut	28,8	49,2	43,9	60,4
On, saman alan kurssille	79,6	78,7	54,1	76,1
On, eri alan kurssille	30,4	44,4	52,5	56,9
Peruskoulu- ja lukiomenestys				
Tyydyttävä	38,6	56,8	42,8	64,5
Hyvä	32,3	51,6	46,9	66,1
Erinomainen	22,4	53,0	49,4	62,7